

Aastaruanne

2019

Sisukord

Saateks. Statistikaametile ja statistika kasutajale oli 2019. aasta hea	3
Ülevaade 2019. aasta statistikaprogrammi täitmisest	4
Ettevalmistus rahvaloenduseks	4
Uued digiteenused	4
Ülevaade andmeesitajate halduskoormusest	6
Ettevõtete halduskoormust mõjutavad statistikatööd 2019. aastal	6
Küsimustike arv ettevõtte kohta	6
Küsimustike täitmisele ja esitamisele kulunud aeg	7
Ettevõtete halduskoormuse vähendamine	7
Tarbijate rahulolu riikliku statistikaga	8
Ministriumide uuring	9
Uued statistikatööd 2020–2024	10
Muutused statistikatöodes aastatel 2020–2024	10
Alates 2020. aastast lisanduvad statistikatööd	10
LISA. Statistikaprogrammi ülevaade 2019	12
Statistikaprogrammi täitmine	12
Suuremad tsüklilised tööd	12
Uued statistikatööd	13
Statistikatööde loetelust 2019. aastal välja jäänud tööd	13
Programmivälised statistikatööd	14
Suuremad programmivälised tööd	15

Saateks

Statistikaametile ja statistika kasutajale oli 2019. aasta hea

Statistikaameti missioon on anda Eesti kohta usaldusväärset ja objektiivset infot. Meie põhisuund on pakkuda olulist teavet huvirühmadele ja toetada kvaliteetset avalikku debatti. Aastal 2019 töötasime selle nimel, et meie andmed aitaksid nii riigil kui ka igal inimesel langetada häid ja tarku otsuseid ning muuta elu Eestis paremaks. Püüdsime vähendada ka andmete kogumise ja töötlemise halduskoormust. Reaalaja andmekaevet tegime senisest rohkem.

Meie usaldusvääruse üks näitaja on see, kuidas peame kinni lubatud avaldamistähtaegadest. Aastal 2019 oli see 98,76%. Ajakirjanduse usaldust näitab meie loodud materjalide avaldamine meedias: 2019. aastal kasvas see selgelt, jõudes 8080 kajastuseni. Meie koduleht ja uued veebikeskkonnad saavad üha rohkem tähelepanu ning kliendid on rohkem rahul. Aastal 2019 külastati meie veebilehti lausa 1,3 miljonit korda. Nentisime korduvalt, et edukaks saab pidada kommunikatsiooni, mis senisest enam arvestab sihtrühmade vajadusi. Ka 2019. aastal vaatasime üle oma küsimustikud. Mõnest küsimustikust loobumine aitas vähendada ettevõtjate halduskoormust 16 600 tundi. Me ei jõudnud 2019. aastal ellu viia kõiki soovitud muudatusi andmeesitajate rahulolu suurendamiseks, seetõttu keskendume neile veelgi enam 2020. aastal.

Aastal 2019 toimus rahva- ja eluruumide teine prooviloendus. Selle tulemus kinnitas Eesti valmisolekut minna üle registripõhisele loendusele, sest kõik Euroopa Liidus kinnitatud kohustuslikud tunnused on kättesaadavad kvaliteetsetest registritest. Aastal 2020 jätkub ettevalmistus rahva ja eluruumide loenduse korraldamiseks seisuga 31. detsember 2021.

Teistest olulistest statistikavaldkondadest tuleb esile tõsta Euroopa sotsiaalstatistika raammääruse jõustumist, mis tagab sotsiaalstatistika näitajate senisest parema võrdluse kogu Euroopa Liidus. Kinnitati ka ettevõtlusstatistika raammäärus, mis mõjutab alates 2022. aastast oluliselt Eesti ettevõtlusvaldkonna statistika tegemist.

Statistikaseaduse muudatuste kinnitamisest 2019. aasta alguses on Statistikaameti ülesanne korraldada ka riigi andmehaldust. Aastal 2019 tehti andmekirjelduste ja andmekvaliteedi juhendi loomise ning andmehalduse muude aluste väljatöötamise eeltöid, peamiste põhimõtete väljatöötamine jätkub kogu 2020. aasta jooksul.

Aastal 2019 mitmekesisistas Statistikaamet klientidega suhtlemise kanaleid ja astus suure sammu, et kogutavad andmed nähtavaks teha.

Aastal 2019 tegime ametis ka ümberkorraldusi, et tagada eesmärkide senisest kiirem ja parem saavutamine. Muutsime ametit ka peresõbralikumaks, soodustades senisest enam kodu- ja kaugtööd ning tööaja paindlikku kasutamist. Meie pingutusi pärjati sügisel ja saime peresõbraliku tööandja kuldtaseme märgise. Aasta lõpus alustasime oma visuaalse identiteedi järkjärgulist uuendamist, mis kestab kuni 2021. aasta alguseni. Uus välimus toetab meie eesmärki olla senisest avatum, nüüdisaegsem, pakkuda inimestele rohkem, kiiremini ja kergemini kasutatavaid andmeid.

Usun, et uuenev amet suudab ühiselt ellu viia oma ambitsioonikad plaanid ja saame 100. sünnipäeval öelda: „Oleme Euroopa parim Statistikaamet.“

Mart Mägi

Statistikaameti peadirektor

Ülevaade 2019. aasta statistikaprogrammi täitmisest

Aastal 2019 oli 2019.–2023. aasta statistikaprogrammis 152 statistikatööd kogumaksumusega 8,7 miljonit eurot. Neist mahukaim oli 2021. aasta registripõhise rahva ja eluruumide loenduse (REGREL) ettevalmistamine, mis maksis 0,86 miljonit eurot. Igal aastal tehtavaid, põhistatistikasse kuuluvaid statistikatöid oli 2019. aastal 128, tsüklilised statistikatöid 8, ebaregulaarseid töid 5, arendustöid 3, statistilise analüüsi alla liigituvaid töid 4 ja statistilisi registreid 4.

Statistikaprogrammi täitmine läks 2019. aastal edukalt: tehti ära kõik planeeritud tööd. Avaldamisi oli kokku 880 (739 statistika andmebaasi objekti, 140 pressiteadet, 1 väljaanne). Valminud statistika tehakse tarbijatele kättesaadavaks kõigepealt statistika andmebaasis ja seejärel teiste toodete vahendusel. Tarbijaid teavitatakse statistika valmimisest avaldamiskalendri kaudu. Avaldamiskalendrist kõrvalekaldumisi oli 2019. aastal 11, mis on 1,24% avaldamiste koguarvust (vt tabel 1). Peamine kõrvalekallete põhjus oli andmete laekumise hilinemine ja töötusprotsessi pikenemine. Statistikaprogrammi pikem ülevaade on esitatud lisas.

Tabel 1. Avaldamiskalendrist kõrvalekaldumised, 2015–2019

Aasta	Statistika andmebaas	Pressiteated	Statistika-väljaanded	Kokku	Osatähtsus avaldamise koguarvust, %
2015	18	2	1	21	2,1
2016	22	1	2	25	2,5
2017	19	0	3	22	2,3
2018	3	1	1	5	0,5
2019	9	1	1	11	0,2

Ettevalmistus rahvaloenduseks

Järgmise rahva ja eluruumide loenduse loendusmoment on 31. detsember 2021. Loendusmomenti seisuga tuleb esitada kõik rahvaloendusel kogutavad andmed, olenemata vastamise ajast ja viisist. Andmeid kogutakse 2022. aasta alguses.

2019. aasta lõpuks sai selgeks, et Eesti 2021. aasta rahvaloendus korraldatakse kombineeritud meetodil. See tähendab, et kasutatakse riiklike andmekogude ehk registrite andmeid ja selle info saamiseks, mida registrites pole, küsitakse andmeid otse inimestelt. Eesti registrid on maailmatasemel, kuid neis puuduvad andmed inimeste enesehinnangulise info (nn lisatunnuste) kohta: usuline kuuluvus, terviseprobleemi olemasolu ja mõju inimese tavategevusele, võõrkeelte oskus. Samuti puuduvad täpsed andmed tegeliku ja registreeritud elukoha erinevuse kohta, mis tuleneb rahvastikuregistri ebatäpsetest elukohaandmetest.

Veel ei ole päris kindel, kuidas lisatunnuste andmeid saab ja loenduse korraldamiseks kaalutakse, milline kombineeritud meetod valida, kas registripõhise loenduse ja valikvaatluste kombinatsioon või registripõhise loenduse ja tavapärase kõikse loenduse kombinatsioon.

Loendusmeetodi otsustab Statistikaamet 2020. aastal.

Uued digiteenused

Alates aprillist 2019 teenindab **klieente kodulehel virtuaalne assistent Iti**, kes oskab vastata statistika tarbijate ja andmeesitajate tüüpiküsimustele. Kui Iti vastust ei tea, oskab ta sisu alusel suunata küsija klienditoe spetsialisti juurde, kes aitab leida vastuse. Endiselt saab klienditoele abi ka telefoni ja e-kirja teel.

Väliskaubanduse andmete visualiseerimise rakenduse (data.stat.ee) kaudu tegime juunis 2019 kõigile nähtavaks Eesti kaubavood. Rakendusest saab teada Eesti ekspordi ja impordi peamised partnerriigid,

milliseid kaupu neisse viiakse või sealt tuuakse. Rakendus joonistab kaubavood ekraanile ja aitab nende suuruse ning proportsiooni abil lihtsamalt hoomata kauba osatähtsust või väärtust kogu Eesti, valitud riikide või kaubagrupi kaubavahetuses.

Oktoobrist 2019 on inimeste kasutuses Statistikaameti ja Riigikantselei koostöös valminud veebirakendus **Tõetamm (tamm.stat.ee)**. Tegemist on riigi oluliste näitajate mõõdupuuga, mis annab lihtsalt, ausalt ja erapooletult pildi sellest, kuidas riigil läheb. Rakenduses on võrreldud tulemusi enam kui 135 mõõdetava näitaja alusel, mis esinevad „Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis 2019–2023, „Eesti 2020“ programmis ning säästva arengu riiklikus strateegias „Säästev Eesti 21“. Näitajad on kuvatud 15 tegevusharul ja tulemused on esitatud rohelistel, kollastel või punastel lehtedel. Rohelised lehed näitavad, et eesmärk on täidetud või püsitakse selle poole liikumisel graafikus. Kollased lehed tähendavad vähest ja punased lehed märkimisväärset mahajäämust oodatavatest tulemustest.

Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaameti koostöös sai novembris 2019 valmis interaktiivne **töölauarakendus (shiny.stat.ee)**, mis annab selge ülevaate tööpoliitikanäitajatest. Rakendus kasutab andmete visualiseerimiseks eelkõige „Eesti tööjõu-uuringu“ andmeid ja erinevaid andmekogusid, lubades kasutajal ise interaktiivselt visualiseerida andmeid, samuti luua aegridu monitooringuks ning jälgida peamiste näitajate muutust ajas.

Augusti lõpust 2019 kuni aasta lõpuni arendasime koostöös erialaliitudega juhtimisotsuste tegemiseks mõeldud tööriista Juhtimislauad, mille leiab alates 2020. aasta veebruarist aadressilt <https://juhtimislauad.stat.ee/>. Sünniaasta on sel rakendusel küll teine, kuid peame seda siiski suuresti 2019. aasta olulisemaks sammuks teel muuta meie kogutavad andmed inimestele senisest paremini kasutatavaks. Rakendus on nii riigiasutuste töötajate, ettevõtjate, ajakirjanike kui ka kõigi teiste inimeste abivahend, et teha teadlikumaid ja andmetele tuginevaid juhtimisotsuseid. Juhtimislaua abil saab endale huvitavad näitajad ülevaateks koondada ja siis pidevalt jälgida oma valdkonnas toimuvat ning selle alusel teadmuspõhiseid otsuseid langetada.

Ülevaade andmeesitajate halduskoormusest

Statistikaamet hindab aruandluskoormust kahe näitaja põhjal: küsimustike arv ettevõtte kohta ning küsimustike täitmisele ja esitamisele kulunud aeg. Nimetatud näitajaid mõeldakse ettevõtete kohta.

Statistika tegemisel kasutame eelkõige andmekogudest saadud ja taaskasutame juba kogutud andmeid. Ettevõtetelt kogume andmeid ainult siis, kui neid ei ole võimalik saada muudest allikatest. Võimaluse korral teeme väikeettevõtete kohta valikuuringuid ega kogu andmeid kogu sihtrühmalt.

Kahes kolmandikus statistikatöödest kasutati 2019. aastal täielikult või osaliselt riiklike andmekogude andmeid. Ettevõtete halduskoormuse vähendamiseks otsime pidevalt alternatiivseid andmeallikaid ja valimite vähendamise võimalusi.

Ettevõtete halduskoormust mõjutavad statistikatööd 2019. aastal

Aastal 2019 koguti ettevõtetelt andmeid 111 küsimustikuga 63 statistikatöö jaoks.

Igal aastal lõpetab Statistikaamet mõne töö jaoks andmete kogumise küsimustikuga, kasutades edaspidi andmekogusid.

Aastal 2019 lõpetati andmete kogumine järgmise viie küsimustikuga nelja statistikatöö jaoks:

- küsimustik alustavatele ettevõtetele statistikatööks „Majandusüksuste statistilise registri haldamine“ (valimi suurus 17 000 ettevõtet);
- küsimustikud „Loomakasvatus. Linnud. Kvartal“ ja „Loomakasvatus. Sead. Kvartal“ statistikatööks „Loomakasvatus ja lihatootmine“;
- küsimustik „Muusika. Kvartal“ statistikatööks „Muusika“;
- küsimustik „Põllumajandussaaduste ja -toodete varu. Viinamarjaveinid“ statistikatööks „Põllumajandussaaduste arvepidamine“.

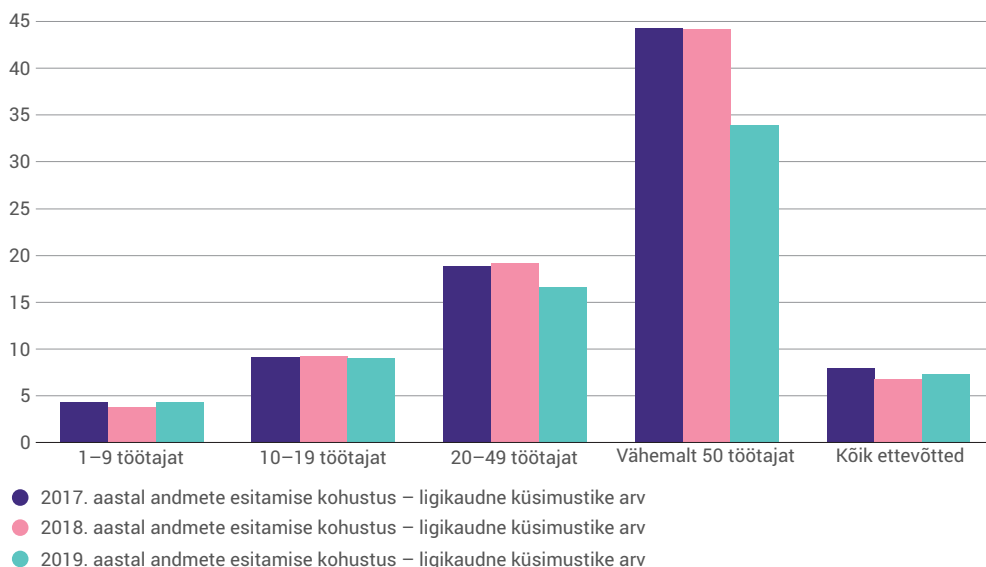
Tavapärastele töödele lisandusid 2019. aastal tsüklilised statistikatööd „Innovatsioon“ (valimi suurus 1980) ja „Töötasu struktuur“ (valimi suurus 9998) ning statistiktöö „Laevastikupõhised majandus- ja sotsiaalnäitajad“ (valimi suurus 154).

Küsimustike valimites olevate ettevõtete arv vähenes 2019. aastal võrreldes 2018. aastaga. Tunduvalt aga suurenes ettevõtete arv küsimustiku „Majandustegevus (kvartal)“ andmete kogumiseks: ühes kvartalis 998 ettevõtte võrra. Kvartalis oli selle küsimustiku esitamise kohustus 11 600 ettevõttel.

Küsimustike arv ettevõtte kohta

Aastal 2018 oli keskmine aruandluskohustus 6,8 küsimustikku aastas, 2019. aastal oli see suurenenud 7,4-ni.

Joonis 1. Küsimustike arv ettevõtte kohta töötajate arvu alusel, 2017–2019

Küsimustike arvu ettevõtte kohta aitab vähendada valimite vähendamine ja koordineerimine 1–9 ja 10–19 töötajaga ettevõtete rühmas ja uuringu lõpetamine ning alternatiivsete allikate kasutamine, mis mõjutab kõigi suurusrühmade ettevõtete halduskoormust.

Küsimustike täitmisele ja esitamisele kulunud aeg

Küsimustike täitmisele ja esitamisele kulunud aega hindab Statistikaamet ettevõtetelt kogutud andmete põhjal. Iga küsimustiku lõpus on tabel „Küsimustiku täitmisele kulunud aeg“, kuhu andmeesitaja saab märkida küsimustiku täitmisele ja esitamisele kulunud aja tundides ning minutites. Küsimustike täitmise aega küsime ainult üks kord aastas.

Aastast aastasse on andmete esitamisele kulunud aeg vähenenud.

Tabel 2. Küsimustiku täitmisele ja esitamisele kulunud keskmine aeg minutites küsimustiku täitmise sageduse järgi, 2012–2019

Aruande esitamise sagedus	Aasta							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1–2 korda aastas	120	116	125	136	104	97	90	126
4 korda aastas	34	33	36	35	40	35	44	47
12 korda aastas	79	71	73	73	77	62	59	40
Keskmine	73	70	70	73	70	60	60	55

Kokku kulutasid Eesti ettevõtted, asutused ja organisatsioonid 2019. aastal Statistikaametile andmete esitamisele 30 924 tööpäeva, keskmiselt 55 minutit küsimustiku kohta.

Ettevõtete halduskoormuse vähendamine

- Viia ellu masinpõhine andmekorje Aruandlus 3.0
- Võtta kasutusele nii suurandmete kui ka administratiivandmete täiendavaid andmeallikaid
- Tagada andmete ühekordse küsimise printsiibi rakendamine
- Maksimaalselt kasutada andmekogudest saadud andmeid statistika tegemisel
- Ettevõtetelt küsimustikega kogutud andmete ristkasutamine: kasutada maksimaalselt ka teiste statistikatööde tegemisel
- Vähendada küsimustikega kogutavaid andmeid
- Muuta küsimustikud andmeesitajatele arusaadavamaks ja lihtsamini täidetavateks

Tarbijate rahulolu riikliku statistikaga

Statistikaamet on liitunud Turu-uuringute AS-i korraldatud „Institutsioonide usaldusväarsuse uuringuga“. Kord kvartalis küsitletakse Eestis juhuvalikusse sattunud ligikaudu 1000 inimestelt „Mil määral Te usaldate järgmisi institutsioone?“. Uuringus osaleb olenevalt kvartalist 26 või 27 asutust, nende keskmine usaldusnäit oli 2019. aastal 66%.

Kõige enam usaldatakse endiselt Päästeametit, Häirekeskust ning Politsei- ja Piirivalveametit. Statistikaametit pidas usaldusväärseks keskmiselt 62% elanikest (+1% võrreldes eelneva aastaga), usaldajate osatähtsus on suurim noorte, kuni 29-aastaste hulgas, suuremate linnade ja Põhja-Eesti ning kõrgharidusega elanike seas. Statistikaametit usaldavad keskmisest vähem maapiirkondade ja Lääne-Eesti elanikud. Statistikaametit ei osanud sagedamini hinnata üle 64-aastased ja pensionärid. Statistikaamet asus 2019. aastal usaldusväarsuse pingereas 17. kohal. Meie eesmärk on jõuda esimese viie hulka.

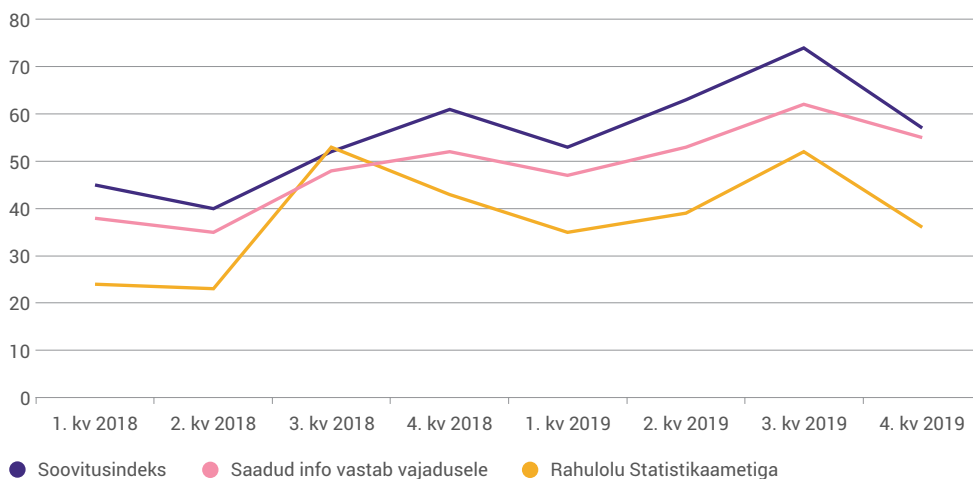
Statistikaamet küsis 2019. aastal ligi 17 000 andmeesitajalt tagasisidet ja ettepanekuid eSTAT-i ning küsimustike kohta. Laekus ligi 2500 vastust (vastasmäär 15%) rohkem kui 50 küsimustikule. Rahulolu uurimiseks kasutame soovitusindeksi meetodikat, mis põhineb eeldusel, et kui inimene kedagi või midagi sõbrale või tuttavale soovitab, võtab ta endale vastutuse soovitud kvaliteedi eest. Soovitusindeksi tulemus võib olla vahemikus -100 kuni 100. Suurepäraseks hinnatakse tulemust 100 kuni 60, väga heaks 59 kuni 20, heaks 19 kuni 0, rahuldavaks -1 kuni -40, halvaks -41 kuni -70 ja väga halvaks -71 kuni -100. Üldine soovitusindeks eSTAT-ile jäi eelneva aasta tasemele, 2019. aasta keskmine oli -39, mida võib pidada rahuldava ja halva piirimail tulemuseks.

Andmeedastamisel peetakse positiivseks andmete esitamise kiirust, mugavust ja lihtsust, samuti seda, et meie küsimustikud on eeltäidetud ning esitatud andmete õigsust saab kohe kontrollida. Keskkonda eSTAT ei soovitata seetõttu, et seda ei peeta kasutajasõbralikuks, täidetavad küsimustikud tunduvad keerulised ja levinud on arvamus, et andmete esitamine on tüütu ning ajamahukas. Andmeesitajate ootus on, et lõppeks dubleeriv andmekogumine.

Statistikaamet uurib ka teabenõudeid või tellimustöid esitanud klientidelt nende rahulolu meie teenusega. Hinnanguid antakse kümne-palli-skaalal kolmele küsimusele. Tulemuste arvutamisel kasutame soovitusindeksi meetodikat, kus positiivsete hinnete (9, 10) hulgast lahutatakse negatiivsed hindeid (< 7) andnud vastajate osa.

Tarbijate rahulolu on pidevalt suurenenud: 2018. aastal oli rahuloluindeks +45, 2019. aastal +55. Statistikaameti soovitusindeks tõusis eelneva aasta +50-lt +60-le 2019. aastal. Mõlema näitajaga saab rahul olla. Statistika tarbijad tõstavad esile päringule vastamise kiirust, täpsust, põhjalikkust ja sisukust ning konsultantide kaasamõtlemist ja soovitusi. Rahulolematust põhjustab see, kui inimene ei ole ise leidnud soovitud andmeid, meil ei ole pakkuda soovitud andmeid või need on vananenud.

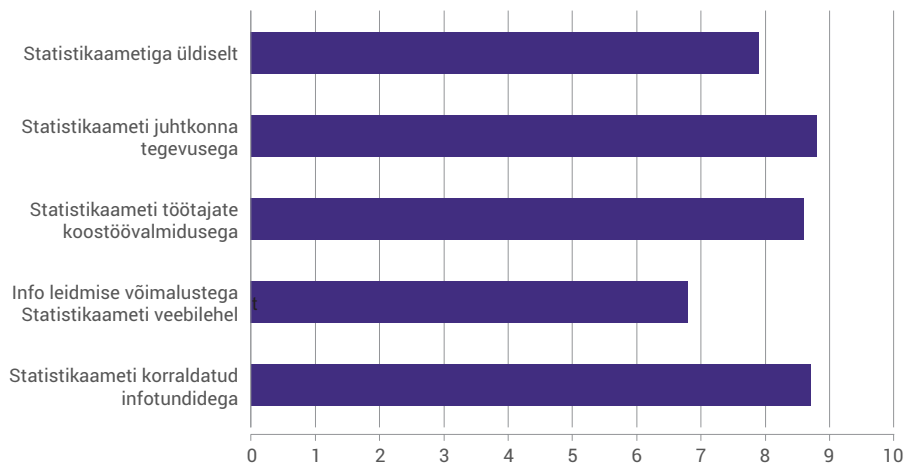
Joonis 2. Tarbijate hinnang Statistikaameti tegevusele, 2018–2019

Ministeeriumide uuring

Detsembris 2019 korraldasime ministeeriumide ja ametite statistikatarbijate statistika kasutamise uuringu. Eesmärk oli välja selgitada, kas ja kuivõrd ollakse rahul riikliku statistikaga, milline on tarbijate hinnang Statistikaametile, meie toodetele-teenustele ning uutele rakendustele. Peale selle soovisime teada, millisest infot tuntakse kõige enam puudust ja millised on ootused Statistikaametile. Uuringus osalemise kutse saadeti ligi 400 inimesele, kellel on olnud viimase 12 kuu jooksul kokkupuuteid ametiga. Uuringu küsimustele vastas 98 inimest. Keskmine rahuoluhinnang Statistikaametiga kümne-palli-skaalal oli 7,9 punkti.

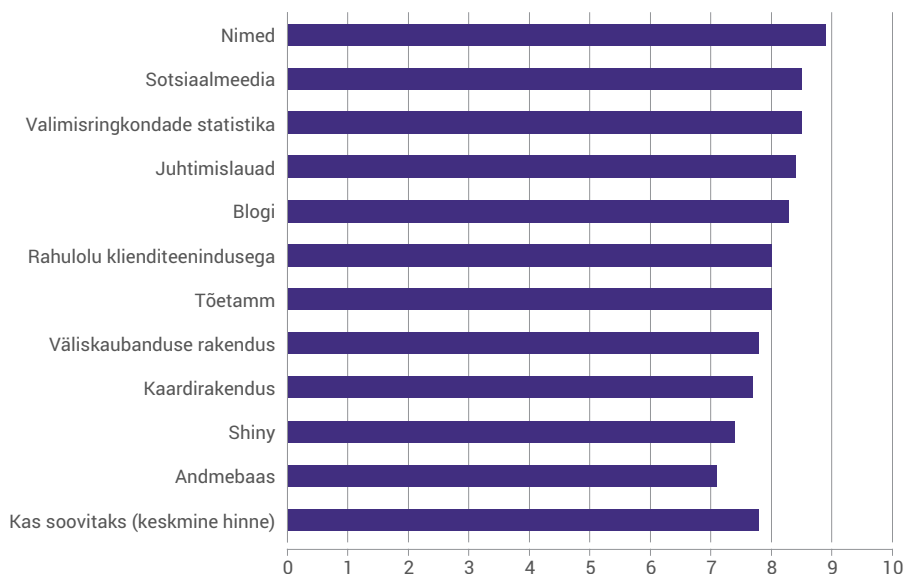
Joonis 3. Rahulolu Statistikaametiga*, 2019

* Hinnang kümnepalliskaalal: 1 = ei ole üldse rahul, 10 = väga rahul.

Rahulolu Statistikaameti toodete ja teenustega oli üldjuhul suur, kõige vähem olid tarbijad rahul kaardirakenduse ja andmebaasiga, kõige enam nime statistika ja juhtimislaudadega.

Joonis 4. Rahulolu Statistikaameti toodete ja teenustega*, 2019

* Hinnang kümnepalliskaalal: 1 = ei ole üldse rahul, 10 = väga rahul.

Kõige enam tunnevad tarbijad puudust valdkondade ja Eesti piirkondade detailsematest andmetest. Samuti oodatakse selgitusi, miks üks või teine näitaja on kujunenud ja valdkondade seoseid.

Tarbijad ootavad näitlikustamist, piltlikkust, kiirust ja lihtsust andmete saamisel ning võrdlemisel, nüüdisaegseid lahendusi nagu näiteks Tõetamm ja juhtimislaudad. Soovitakse tööriista, millega saab andmehulki töödelda ja omavahel võrrelda, võimalust alla laadida andmebaasi tabelite algandmeid koos metaandmestikuga. Tarbijad tahavad olla kindlad, et Statistikaametilt saab kontrollitud kvaliteediga andmeid.

Uued statistikatööd 2020–2024

Muutused statistikatöodes aastatel 2020–2024

Põhistaatistika töödes, statistilistes registrites, statistilises analüüsis ja statistilises arenduses aastail 2020–2024 muudatusi ei ole. Peamised muudatused on tsüklilistes statistikatöodes (vt tabel 3).

Tabel 3. Tsükliliste statistikatööde muudatused, 2020–2024 (eurodes)

	2020	2021	2022	2023	2024
Kokku	1 090 100	460 000	475 400	602 500	539 100
Ajakasutuse uuring	137 200	70 000	0	0	0
Euroopa terviseuuring	18 200	0	0	0	0
Innovatsioon	18 600	28 400	18 600	28 400	28 400
Kultuuris osalemise uuring	195 000	0	14 000	195 000	14 000
Leibkonna eelarve uuring	396 000	50 000	30 000	124 000	396 000
Põllumajanduslike väikeüksuste arvestus	5 600	0	0	0	0
Põllumajandusloendus	123 800	35 000	0	0	0
Taimekaitsevahendite kasutamine	7 800	7 800	0	0	0
Täiskasvanute koolitus (ettevõtted)	70 000	5 600	0	0	0
Täiskasvanute koolitus (füüsiline isik)	0	70 000	400 000	154 400	0
Tööandja kulutused töötajatele	8 100	56 000	0	0	0
Tööelu-uuring	9 100	137 200	2 700	0	0
Töötasu struktuur	100 700	0	10 100	100 700	100 700

Alates 2020. aastast lisanduvad statistikatööd

- Statistikatöö „Täiskasvanute koolitus (ettevõtted)“ eesmärk on anda teavet ettevõtete koolituspoliitika kohta: kas ettevõtte pakub töötajatele koolitust, keda koolitatakse, kuidas koolitatakse, kui suur on koolituseelarve, kuidas koolitustulemusi hinnatakse, kust saadakse infot koolituste kohta jms. „Täiskasvanute koolituse (ettevõtted)“ uuringut korraldatakse iga viie aasta järel, andmeid kogutakse 2021. aastal ja avaldatakse 2022. aastal. Seda statistikatööd tehakse Euroopa Liidu määruse alusel.
- Statistikatööga „Tööelu-uuring“ kogutakse statistilisi andmeid töösuhete, laiemalt tööelu kohta. Uuringus käsitletakse töökorraldust, töö- ja puhkeaega, töösuhteid, töötajate kaasamist, kollektiivset töösuhet, töötervishoidu ja tööohutust, töötasustamist, karjäärivõimalusi töökohal, tööga rahulolu ja tööväärtusi. Statistikatööd tehakse riigi tellimuse alusel iga viie aasta järel. Peamine avaliku huvi esindaja on Sotsiaalministeerium. Andmeid kogutakse 2021. aastal ja tulemused avaldatakse hiljemalt 2022. aastal.
- Tsüklilist statistikatööd „Tööandja kulutused töötajatele“ tehakse iga nelja aasta järel. Selle eesmärk on põhitegevusala järgi anda teavet tööandja keskmistest kulutustest töötajatele töötaja ning töötatud tunni kohta. See info on tööjõumaksude kujundamise alus. Euroopa Liidu määrusega kehtestatud tööjõukulude uuringut tehakse Euroopa Liidu riikides ühtse meetodika alusel, mis tagab andmete rahvusvahelise võrreldavuse. Andmeid kogutakse 2021. aastal 2020. aasta kohta ja tulemused avaldatakse 2022. aastal.
- Statistikatööd „Põllumajanduslike väikeüksuste arvestus“ tehakse iga kümne aasta järel. Põllumajanduse tootmisstatistika hõlmab ainult suuremaid üksusi, seetõttu on kogu Eesti taime- ja loomakasvatuse andmete saamiseks vaja põllumajanduslike väikeüksuste uuringut, mille alusel täiendatakse igal aastal korraldatavaid uuringuid. Andmete kogumiseks kasutatakse leibkonna eelarve uuringut nagu ka eelmine kord. Tööd tehakse Euroopa Liidu määruse alusel. Andmeid kogutakse 2020. aastal ja tulemused avaldatakse 2021. aastal.

- Statistikatöö „Taimkaitsevahendite kasutamine“ ebaregulaarne moodul, mille eesmärk on anda teavet taimkaitsevahendite põllumajandusliku kasutamise kohta. Seda statistikatööd tehakse kord viie aasta järel Euroopa Liidu määruse alusel, mis käsitleb pestitsiidide statistikat. Andmeid kogutakse 2020. aastal ja tulemused avaldatakse 2021. aastal. Eelmine taimkaitsevahendite kasutamise uuring tehti 2015. aastal.
- Aastal 2021. alustatakse ettevalmistusi 2022. aasta „Täiskasvanute koolituse uuringuks“. See on Eurostati rahvusvahelise uuringu osa ja korraldatakse ühtse metoodika alusel ühel ja samal ajal Euroopa Liidu kõigis riikides. Uuring toimub kord kuue aasta järel. Eesmärk on teha kindlaks elanike arvamustäiskasvanute koolituse olukorrast ja sellega saab infot, kui palju inimesi osaleb täiskasvanuna haridussüsteemis, mis valdkonnas ennast täiendatakse, millised on koolitusvõimalused, kui võrd rahuldab inimesi täiskasvanute koolitussüsteem, milline on õpimotivatsioon ja kui suur on nõudlus täiskasvanute koolituse järele. Tulemused avaldatakse 2023. aastal.

LISA. Statistikaprogrammi ülevaade 2019

Statistikaprogrammi täitmine

Vabariigi Valitsus kinnitab igal aastal Statistikaameti järgmise viie aasta rahvastiku-, sotsiaal-, majandus- ja keskkonnastatistika tööde loetelu. Aastal 2019 tehti nii arvuliselt kui ka maksumuse poolest kõige rohkem statistikatöid majanduse valdkonnas, teisel kohal olid sotsiaalelu statistikatööd. Täpsem ülevaade statistikatööde jaotusest valdkondade kaupa on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Statistikatööde jaotus valdkondade kaupa, 2019

Statistikatöö valdkond	Maksumus			
	eurot	%	arv	%
Eri valdkondade statistika	474 000	6	7	5
Keskkond	378 000	4	12	8
Majandus	4 276 000	49	82	54
Rahvastik	1 026 000	12	9	6
Sotsiaalelu	2 530 000	29	42	27
Kokku	8 684 000	100	152	100

Statistikatöid tehakse Euroopa Liidu õigusakti, rahvusvahelise või riigisisese tellimuse alusel. Tabelist 2 on näha, et aastal 2019 tehti Euroopa Liidu õigusaktide alusel 72% statistikatöödest, rahvusvahelise tellimuse alusel 16% ja riigisisese tellimuse alusel 12% statistikatöödest. Statistikatööde maksumuse järgi kulub 87% eelarvest statistikatööde tegemiseks Euroopa Liidu õigusaktide alusel.

Tabel 2. Statistikatööde jaotus tellimuse alusel, 2019

	Maksumus			
	eurot	%	arv	%
Euroopa Liidu õigusakt	7 527 000	87	109	72
Rahvusvaheline tellimus	485 000	5	24	16
Riigisisene tellimus	672 000	8	19	12
Kokku	8 684 000	100	152	100

Suuremad tsüklilised tööd

Jätkus iga kümne aasta järel toimuva „Põllumajandusloenduse“ ettevalmistus. See statistikatöö võimaldab riigi- ja teadusasutustel, ettevõtjatel ning rahvusvahelistel organisatsioonidel saada põhjalikud ja täpsed andmed põllumajanduse kohta. Euroopa Liidu ettevalmistatava määrusega reguleeritava põllumajandusloenduse tulemusi on vaja järgmistes poliitikavaldkondades:

- otsetoetused, turukorraldusabinõud, maaelu arenguprogrammid ja muu ühine põllumajanduspoliitika;
- nitraadidirektiiv ja põhjavedirektiiv ning vee raamidirektiiv;
- riiklike heitkoguste vähendamine, õhukvaliteet ning saastatuse ja selle ennetuse kontroll ning muud õhudirektiivid;
- kliimamuutuste poliitika (seotud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokolliga);
- looduskaitsega seotud õigusaktid, lindude ja elupaikade direktiivid ning teised bioloogilise mitmekesisuse poliitika meetmed;
- mullatemaatika strateegia ja reoveemuda direktiiv ning muu mullaga seotud poliitika;
- toiduohutuse, taimekaitse, loomade heaolu õigusaktid;
- regionaalpoliitika;
- Euroopa Liidu ringmajanduse tegevuskava (EU Action Plan for the Circular Economy).

Peale selle on neid andmeid vaja Euroopa Liidu teadusuuringute ühiskeskusel (JRC), kes kasutab neid eespool nimetatud poliitikavaldkondade arendamise teadustöodes, mudelite väljatöötamisel jms. Põllumajandusloenduse tulemused avaldatakse eeldatavalt aastal 2021–2022.

Jätkus neli aastat kestev „Leibkonna eelarve uuring“. Selle statistikatööga saab teavet Eesti leibkondade tarbimise kohta ja kui palju kulutatakse igapäevasele toidule, tarbekaupadele, eluasemele ja mitmesugustele teenustele. Uuring pakub teavet ka leibkonnaliikmete sotsiaal-demograafiliste näitajate (tööhõive, haridus), majandusliku olukorra, elamistingimuste, püsikaupade olemasolu ja oma tarbeks toodetud kaupade kohta. Uuringust saavad tootjad ja teenuste osutajad ning tavatarbijad infot, millele kõige enam kulutatakse ja mida aastate arvestuses rohkem tarbitakse. „Leibkonna eelarve uuring“ võimaldab põhjalikult analüüsida, millised on Eesti perede väljaminekud ja eelarve. Tegemist on ainukese kulutusi ja tarbimist käsitleva kogu rahvastikku hõlmava uuringuga Eestis. Uuringust saab riik infot sotsiaalvaldkonna otsuste langetamiseks. Uuringut korraldatakse alates 1996. aastast Euroopa Liidu kõigis riikides ühtse metoodika alusel. Statistikatöö on Euroopa Liidu õigusakti põhineva statistikatöö alus. Statistikatööd valmistati ette 2018. aastal, andmete kogumine ja töötlemine toimub aastatel 2019 kuni 2020 ja tulemused avaldatakse 2020. ning 2021. aastal.

Jätkus neli aastat kestev „Ajakasutuse uuring“, mida korraldatakse iga kümne aasta järel. Uuringuga antakse ülevaade Eesti elanike ajakasutuse jaotusest. Uuringul on mitu eesmärki ja selle põhjal saadakse ülevaade Eesti rahvastiku ajakasutusest (tasuline töö, majapidamistööd, õppimine, täienduskoostöö, vaba aeg jms) ning naiste, meeste ja laste ajakasutuse erinevusest. Uuring täiendab rahvamajanduse arvepidamist, lisades sinna leibkonnaliikmete tasustamata töö mahu hinnangu. Peale selle annab uuring võimaluse vaadelda ühest punktist teise jõudmiseks kulutatud aega, liikumisviisi (jalgsi, autoga, ühissõidukiga jms) ning ajaveetmiskohti. Uuring võimaldab käsitleda suhtlust nii oma perega kui ka leibkondade ja põlvkondade vahel ning hinnata Eesti perede ja laste heaolu ning elukvaliteeti. Uuringu tulemusi saab kasutada pere-, tööhõive-, sotsiaal- ning transpordipoliitika arendamiseks. Uuringut tehakse Eurostati tellimisel Euroopa Liidu riikides ühtse metoodika alusel ja see koosneb neljast osast: leibkonnaküsitlus, isikuküsitlus, isikupäevikud ja nädalapäevik. Andmeid kogutakse aastatel 2019–2020 ja tulemused avaldatakse 2021. aastal.

Jätkus „Eesti terviseuuring“, mille eesmärk on hinnata Eesti rahvastiku terviseseisundit, seda mõjutavaid tegureid, tervishoiuteenuste kasutamist ja muutusi võrreldes varasemate uuringute tulemustega. „Eesti terviseuuring“ on Euroopa Liidu terviseuuringu osa. Selle eesmärk on tagada rahva tervist käsitlevate Euroopa Liidu programmide parem järgimine, sotsiaalne kaasatus ja sotsiaalkaitse, ära hoida tervisega seotud ebavõrdsus ning arendada tervena vananemist hõlmavaid poliitikavaldkondi. Euroopa Liidu terviseuuringu tegemist reguleerivad Euroopa Liidu määrused. Esimene terviseuuring tehti Eestis Euroopa Liidu terviseuuringu programmi raames 2006. ja teine 2014. aastal. Kolmanda uuringu tulemused avaldatakse 2020. aastal.

Aastal 2019 algasid iga kahe aasta järel korraldatava „Kultuuris osalemise uuringu“ ettevalmistustööd. Statistikatöö eesmärk on anda teavet elanike kultuuris osalemise harjumuste, kultuuriharrastuste ning nendega seotud sotsiaalsete aspektide kohta. Statistikatööd tehakse riigi tellimuse alusel, selle peamine avaliku huvi esindaja on Kultuuriministeerium. Statistikatöö andmed avaldatakse 2020. aastal.

Uued statistikatööd

Aastal 2019 lisandus statistikatöö „Lõimumine“. Selle eesmärk on avaldada riiklike andmebaaside lõimumisnäitajaid, mis kajastavad eestlaste ja muu emakeelega Eesti elanikkonna lõimumist tööhõives, sotsiaalelus ning hariduses. Seda infot kasutavad ministeeriumid ja nende koostööpartnerid, peamine avaliku huvi esindaja on Kultuuriministeerium.

Statistikatööde loetelust 2019. aastal välja jäänud tööd

Võrreldes 2018. aastaga on 2019. aasta statistikatööde loetelust välja jäetud kaheksa statistikatööd.

Aastal 2019 jäeti rahapuudusel ära varem riigi tellimuse alusel tehtud statistikatöö „Palgaerinevuste parem kättesaadavus“.

Lõpetati kolm arendusprojekti.

- Rahapuuduse tõttu lõpetati statistikatöö „Ettevõtlusstatistika integreerimine (FRIBS) Euroopa statistikasüsteemi“ arendus. Euroopa statistikasüsteemi 2020. aasta visiooni (ESS Vision 2020) järgi tuleb kiiremini reageerida tarbijate muutuvatele vajadustele, vähendada andmeesitajate halduskoormust ja tagada statistika parem sidusus valdkonniti. Selleks alustati 2011. aastal Eurostati eestvedamisel ettevõtlus- ja väliskaubandusstatistikat reguleerivate õigusaktide sisu revideerimist ja uue ning paindliku õigusaktide süsteemi väljatöötamist. Aastal 2017 alustati Euroopa Nõukogus ja Euroopa Parlamendis ettevõtlusstatistika integreerimist käsitleva raamseaduse (FRIBS) eelnõu menetlust ja uus seadus võeti vastu 2019. aasta lõpus. Uute nõuete juurutamiseks on esialgse ajakava järgi aega kuni kaks aastat ja see toob kaasa suuremaid ning väiksemaid muudatusi umbes 20 statistikatöös. Täiendava rahata ei ole võimalik vajalikke arendusi teha.
- Lõppes 2018. aastal tehtud statistika arendustöö „Soopõhise vägivalla uuringu testimine ja katsetamine“. Eesmärk oli testida Eurostatis välja töötatud küsimusi soopõhise vägivalla uurimiseks ja esitada ankeedi sõnastuse muudatusettepanekud. Tegemist oli statistikatöoga rahvusvahelise tellimuse alusel (Istanbuli konventsiooni artikkel 11, paragrahv 1 ja 2), mida rahastati välisabist kohustusliku omaosalusega.
- Lõppes 2018. aasta statistikaarendustes olnud statistikatöö „Poliitika mõjude kvantitatiivse hindamise mudel“. Aastal 2018 viidi ellu mudeli esimene etapp: koostati rahvastiku sissetulekute ja demograafiliste tunnuste 2017. aasta andmestik, mis on EUROMOD-i mudeli alus. Esimese etapi tulem oli kasutamiseks valmis 2019. aasta veebruaris. Tööd mudeliga jätkuvad 2019.–2021. aastal koos arendusprojektiga „Reaalaja andmekaeve“.

Võrreldes 2018. aastaga ei olnud 2019. aasta statistikatööde loetelus järgmisi tsüklilisi või ebaregulaarseid statistikatöid: sotsiaaluuringu moodul „Tervis“, tööjõu-uuringu moodul „Ettevõtjad ja FIE-d“, statistikatöö „Sisend-väljundtabelid“, mida tehakse ühe aasta jooksul iga nelja aasta järel, ja statistikatöö „Rahvastikuproгноosid“, mida tehakse ühe aasta jooksul iga viie aasta järel riigisisese tellimuse alusel.

Programmivälised statistikatööd

Peale statistikatööde loetellu kuuluvate statistikatööde teeb Statistikaamet klientide tellimuse alusel ka programmiväliseid statistikatöid. Kõik statistikahuvilised võivad Statistikaameti poole pöörduda statistika saamiseks. Kui statistikaväljundis ei ole veel statistikat, mida klient soovib, saab selle tellida. Tellimustöid on võimalik teha kõigis statistikavaldkondades. Tellimustöö tingimused on kirjas teenusstandardis, mis on avatud Statistikaameti veebilehel.

Aastal 2019 telliti Statistikaametilt andmekaevet, erinevaid uuringuid ja ka üksikuid näitajaid kokku 887 400 euro eest (vt tabel 3). Enamik programmiväliseid töid olid väiksemad tellimustööd, et saada detailsemat statistikainfot, kui oli avaldatud. Võrreldes 2018. aastaga valmistati rohkem ette teadusuuringuteks kasutavaid üksikandmeid.

Tabel 3. Statistikaameti programmivälised statistikatööd ja nende eest saadud tulu, 2019

Tellimustöö	Maksumus, eurot
Reaalaja majandusinfo andmekaeve	450 000
Vanemaealiste uuring (SHARE uuringu 7. ja 8. laine)	103 530
Rahvusvaheline täiskasvanute oskuste uuring (PIAAC)	59 140
Euroopa Sotsiaaluuringu korraldamine	47 455
Tööhõive indikaatorid	38 220
Tellimustööd tunnihinna alusel	31 830
Laevastikupõhiste majandus- ja sotsiaalnäitajate kogumine	30 210
KOV-i teenustasemed	29 920
ESF-i andmekorje	26 140
Statistika tegemiseks kogutud üksikandmete kasutamine teadustöök	22 500
Noorte kohta kogutavate andmete taaskasutusprojekt	16 230
Eesti ettevõtete digiteerituse taseme väljaselgitamise analüüs	16 000
Eesti leibkondade finantskäitumise ja tarbimisharjumuste uuring	5 580
KOV-i teenustega rahulolu uuring	3 680
Soolise palgalõhe vähendamine	2 900
Automaatne riigi liikuvusinfo liidestus	1 940
Metsa- ja veestatistika andmete töötlemise ja avaldamise teenuse osutamine	1 230
Liiniveo hinnaindeksi kaalude arvutamine	740
Lõimumise monitooring	195
Kokku	887 440

Suuremad programmivälised tööd

Reaalaja andmekaeve

Andmekaeve-projekti eesmärk on suurendada koostöösteadlaste ja erasektoriga reaalajas tekkivate andmete kasutamist majandusarengut toetavate juhtimisotsuste langetamiseks. Prognoos- ja reaalajaandmete mudelid eeldavad eri valdkondade andmete kombineerimist ning visualiseerimist. Statistikaameti käsutuses on registreeritud ja andmekogude andmestikud. Oluline on kasutada majanduse andmestikke reaalajas (vähemalt kuu andmestike korral), nii on võimalik langetada paremaid ja läbimõeldumaid juhtimisotsuseid. Selleks tuleb välja töötada tööriistad ja metodoloogia reaalaja andmete kuvamiseks.

Selle projekti kaudu luuakse nii reaalaja andmete analüüsi eeldused kui ka katsetatakse, kuidas ettevõtjad reaalaja andmeid kasutavad. Projekti kaudu tekib eraettevõtjatele ärimudelite katsetamiseks ja äriotsuste toetamiseks riigisektori andmete kasutamise raamistik ning paraneb ka majanduse konkurentsivõime suurandmete kasutamisel. Valitsussektor suudab andmete alusel langetada paremini põhjendatud majanduspoliitilisi otsuseid ja osutada paremaid teenuseid.

Projekt kestab 2021. aastani. Põhiliselt jätkati aastal 2019 andmestikest ülevaate loomist, et olla tehnoloogiliselt valmis esimesteks prooviuuringuteks. Kõigepealt oli kavandatud prooviuuringus reaalaja andmeid, et toetada Sotsiaalministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Rahandusministeeriumi EUROMOD-i majandusprognoosimudelit. EUROMOD-i alus on valikuuringu andmete asemel kogu rahvastiku sissetulekute ja toetuste andmestik. Peale selle luuakse tehnoloogiline valmidus andmevahetuseks, suurandmete hoidmiseks ja töötlemiseks. Tööd alustas andmeteadlaste tiim. Töö tellis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Vanemaealiste uuring

Euroopa vanemaealiste uuring SHARE (Survey on Health, Ageing and Retirement in Europe) on püsivastajaskonnaga kestusuuring. Sellega kogutakse Euroopas teavet üle 50-aastaste inimeste tervisliku seisundi, vananemise ja pensionile jäämise kohta. SHARE uuring toimub samal ajal Euroopa 28 riigis ja keskendub individuaalsele vananemisprotsessile ning seda mõjutavatele teguritele. Uuringu tulemused on Eestile ja teistele osalevatele Euroopa riikidele tööturu-, pensioni-, tervise- ja hoolekandepoliitika kujundamise ning hindamise tõendus põhine alus.

Eestis alustati küsitlusuuringut 2019. aasta oktoobris ja see toimub viiendat korda. Uuringut korraldab Statistikaamet ja koordineerib Tallinna Ülikooli Eesti demograafia keskus koostöös Tervise Arengu Instituudi ja Tallinna Ülikooli, Tartu Ülikooli ning Tallinna Tehnikaülikooli instituutidega. Küsitlus kestab 2020. aasta suveni. Uuringulainet rahastab Euroopa Komisjon, Tallinna Ülikooli uuringufond, Ühiskonnateaduste Instituudi arendusfond ja Eesti demograafia keskuse uuringufond.

Rahvusvaheline täiskasvanute oskuste uuring

Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Statistikaameti koostöös toimub Eestis teist korda rahvusvaheline täiskasvanute oskuste uuring PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies). See on kõige laialdasem täiskasvanute oskuste uuring, mis maailmas kunagi on korraldatud. Uuringuga kogutakse teavet tänapäeva ühiskonnas ja majanduses toimetulekuks vajalike oskuste, näiteks lugemise, info otsimise, arvutite ja infotehnoloogia kasutamise, samuti hariduse ja töökogemuse kohta.

Uuring toimub Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) tellimuse alusel ning seda koordineerib rahvusvaheline konsortsium. Uuringus osaleb 33 peamiselt OECD riiki, sh Austraalia, Jaapan, Kanada, Lõuna-Korea, Tšiili, Uus-Meremaa, Venemaa ja enamik Euroopa Liidu riike.

PIAAC-i uuringu tulemused annavad poliitikutele ja haridusteadlastele väärtuslikku infot Eesti täiskasvanute oskuste ja kogemuste kohta. Selle info alusel võrreldakse eri riikide elanike oskusi, haridus- ja koolitusvõimalusi ning riikide konkurentsivõimet teadmispõhises majanduses. Samuti on väga oluline see, kuidas Eesti täiskasvanute oskused arenevad ja kuidas oleneb oskuste tase formaalsest kooliharidusest, hilisemast tööst, koolitustest ning kodusest keskkonnast. Tulemuste põhjal tehakse hariduse, koolituste ja tööeluga seotud otsuseid Eesti tööealise elanikkonna oskuste parandamiseks. See on Eestis nii haridus- kui ka tööturupoliitika kujundamise oluline alus.

PIAAC-i proviuuring toimub 1. aprillist 30. juunini 2020 ja põhiuuring augustist 2021 märtsini 2022. Esmased tulemused avalikustatakse 2023. aasta lõpus.